
FOLKETINGET

Europaudvalget og Miljø- og Fødevareudvalget

EU-konsulentten

EU-note

Til: Udvalgenes medlemmer
Dato: 24. september 2015

EU-komitesager på GMO-området

Regeringen forelagde den 16. september 2015 Europaudvalget fire sager om tilladelse til dyrkning af genetisk modificerede majs i EU, som planlægges vedtaget af Kommissionen efter en såkaldt komiteprocedure.

Sagen har siden givet anledning til en del politisk debat, hvor Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg i en beretning den 22. september pålagde regeringen at bede om en geografisk dyrkningsundtagelse i forhold til de fire GMO-majs¹. Regeringen havde ellers selv anbefalet, at Danmark undlod at anmode om en dyrkningsundtagelse.

For at kaste lys over, hvordan sådanne dyrkningstilladelser gives i EU, vil vi i denne note gennemgå EU's procedurer for vedtagelse af såkaldt "gennemførelseslovgivning". Endelig vil vi også kort beskrive den såkaldte "geografiske dyrkningsundtagelse", som EU vedtog i foråret 2015, og som gør det muligt for EU-landene at begrænse eller forbyde dyrkning af genetisk modificerede afgrøder.

EU-lovgivning og gennemførelsesregler

I EU er det som udgangspunkt Rådet og Europa-Parlamentet, som vedtager lovgivningen. Men Europa-Kommissionen vedtager hvert år en lang række

¹ Dyrkningsundtagelse kan gives med henvisning til EU's reviderede udsætningsdirektiv 2015/412 af 11. marts 2015.

afgørelser, som hjælper til med at gennemføre EU-lovgivningen. Det kan f.eks. dreje sig om konkrete ansøgninger om godkendelse af visse tilsætningsstoffer i fødevarer eller tilladelser til markedsføring og dyrkning af GMO'er. Kommissionen kan dog kun vedtage sådanne afgørelser på baggrund af en konkret bemyndigelse til at gøre dette fra Rådet og Europa-Parlamentet.².

Kommissionens beføjelser til at vedtage sådanne forskrifter kan opdeles i to typer³:

- gennemførelsesretsakter
- delegerede retsakter⁴.

Vi vil i denne note kun gennemgå proceduren for, hvordan Kommissionen vedtager gennemførelsesretsakter, da det er disse, som er relevante i forhold til de verserende sager om markedsføring af de fire typer GMO-majs. Gennemførelsesretsakter benyttes til at sikre, at EU-lovgivningen (basisretsakten) gennemføres ens i alle EU-lande.

Komiteprocedurer

Komiteprocedurer har eksisteret i EU siden begyndelsen af 1960'erne og blev skabt for at sikre en vis kontrol med Kommissionen, når den blev bemyndiget til at vedtage regler om gennemførelse af EU-lovgivningen. Komitesystemet betød bl.a., at vedtagelsen af gennemførelsesretsakter skulle ske i samarbejde med en række komiteer bestående af nationale embedsmænd.

I dag findes der to typer af sådanne procedurer, som skal kontrollere Kommissionen i forbindelse med dens vedtagelse af gennemførelsesretsakter⁵:

- en undersøgelsesprocedure
- en rådgivningsprocedure.

Undersøgelsesproceduren anvendes typisk til foranstaltninger, som ligger inden for den fælles landbrugspolitik, handelspolitikken, miljø, sikkerhed eller beskyttelse af menneskers, dyrs eller planters sundhed.

² Rådet og Europa-Parlamentet vedtager denne bemyndigelse i forbindelse med vedtagelsen af den relevante EU-lovgivning. F.eks. har Rådet og Europa-Parlamentet bemyndiget Kommissionen til at godkende ansøgninger om tilladelse til markedsføring af GMO i forordning 1468/2003.

³ Se TEUF art. 290 og 291

⁴ Delegerede retsakter vedtager Kommissionen, når den skal udbygge eller ændre visse ikke-lovgivningsmæssige bestemmelser i den lovgivningsmæssige retsakt.

⁵ De to procedurer er beskrevet i forordning 182/2011 af 16. februar 2011.

Undersøgelsesproceduren er den stærkeste af de to komiteprocedurer. Hvis Kommissionen vil kunne udstede en gennemførelsesretsakt under denne procedure, må den ikke have et kvalificeret flertal imod sig. Undersøgelsesproceduren giver med andre ord komiteen mulighed for at blokere Kommissionens forslag. Afstemningerne i komiteen har følgende konsekvenser:

- Hvis et kvalificeret flertal i komiteen støtter Kommissionens forslag, kan Kommissionen vedtage det.
- Hvis et kvalificeret flertal i komiteen er imod forslaget, kan Kommissionen ikke vedtage det.
- Hvis der hverken er kvalificeret flertal for eller imod forslaget, kan Kommissionen vælge at vedtage det, men er ikke forpligtet til det.

Hvis komiteen stemmer imod udkastet med kvalificeret flertal, kan Kommissionen således ikke vedtage retsakten. Den kan dog vælge enten at fremlægge et nyt udkast inden for to måneder eller henvise sagen til et appeludvalg, som også er sammensat af repræsentanter fra medlemsstaterne og en repræsentant fra Kommissionen som formand. Når en sag henvises til appeludvalget, skal udvalget afgive positiv udtalelse med kvalificeret flertal, for at Kommissionen kan udstede retsakten.

Rådgivningsproceduren benyttes på de områder, hvor undersøgelsesproceduren ikke anvendes. Ifølge rådgivningsproceduren skal Kommissionen forelægge sit forslag til gennemførelsesretsakt for en rådgivningskomite. Komiteen kan med simpelt flertal vedtage en udtalelse om forslaget. Komiteen er dog som navnet siger alene rådgivende, og udtalelsen binder derfor ikke Kommissionen. Kommissionen er dog forpligtet til at tage størst mulig hensyn til komiteens udtalelse.

Forelæggelse af komitesager i Europaudvalget

Regeringen skal ifølge Europaudvalgets beretninger⁶ forelægge sager, der skal vedtages i *en komiteprocedure*, efter de samme retningslinjer, som gælder for EU-lovforslag, der kommer til behandling i Rådet.

Det betyder, at alle **”væsentlige”** sager skal forelægges Europaudvalget til orientering, mens sager af **”større rækkevidde”** skal forelægges med henblik på forhandlingsoplæg.

⁶ Europaudvalgets beretninger af 19. februar 1999 og 10. maj 2001.

Væsentlige sager forelægges dog skriftligt på grund af de korte tidsfrister, der ofte forekommer i forbindelse med behandlingen af gennemførelsesretsakter i komitéerne, mens sager af større rækkevidde skal forelægges mundtligt og sættes på Europaudvalgets dagsorden.

Den geografiske dyrkningsundtagelse

EU vedtog i marts i år nye fælles regler⁷ som giver EU-landene mulighed for at begrænse eller forbyde dyrkning af GMO'er på deres område.

Det kan gøres på to forskellige tidspunkter:

- *I forbindelse med behandlingen af ansøgningen om tilladelse (Tilladelsesproceduren):* Et EU-land kan her anmode en GMO-ansøger om frivilligt at undtage landet fra dyrkning af den pågældende GMO-afgrøde, så landet ikke bliver omfattet af EU-tilladelsen.
- *Efter at en GMO-afgrøde er blevet tilladt:* Et EU-land kan her forbyde eller begrænse dyrkning af afgrøder, hvis foranstaltningerne har miljøpolitiske mål eller andre tungtvejende grunde⁸. De nationale foranstaltninger skal i øvrigt være ikke-diskriminerende, begrundede, forholdsmæssige og overholde EU-retten.

Endelig indeholder EU-reglerne en overgangsordning, som giver mulighed for at kræve begrænsninger i det geografiske anvendelsesområde for dyrkningsansøgninger, som er kommet *inden* direktivet trådte i kraft. Hvilket gælder de ovenfor omtalte fire GMO-majs

Fristen for en sådan anmodning er den 3. oktober 2015. Fristen gælder dog *ikke*, hvis EFSA endnu ikke har vurderet sagen endeligt. Her gælder i stedet en generel frist på 45 dage.⁹

Med venlig hilsen

Morten Knudsen (3695)

Christian Willer (5526)

⁷ Jf. direktiv 2015/412.

⁸ Foranstaltninger, der træffes af EU-landene, skal være forenelige med det indre marked, særlig artikel 34 i TEUF, som forbyder foranstaltninger med virkning svarende til kvantitative restriktioner for de frie varebevægelser, og artikel 36 i TEUF om undtagelser om forbuddet mod handelsrestriktioner.

⁹ Jf. Miljø- og Fødevareministeriets samlenotat; EEU Alm. del Bilag 143.